

3. Відновити експорт в умовах війни: складно, але життєво необхідно. URL: <https://cutt.ly/AJSCkuC>
4. Офіційний сайт Європейського Союзу. Комісія відкриває «Шляхи солідарності», щоб допомогти Україні експортувати сільськогосподарські товари. URL: <https://cutt.ly/LJSCswm>

Ключові слова: експорт, експорт аграрної продукції, торгівельні обмеження, мито, квоти, транзит.

Key words: exports, exports of agricultural products, trade restrictions, duties, quotas, transit.

КЛАРК ЮЛІЯ ВОЛОДИМИРІВНА

*Національний університет «Одеська юридична академія»,
доцент кафедри національної економіки,
кандидат економічних наук, доцент*

ЕМОЦІЙНИЙ ІНТЕЛЕКТ В СИСТЕМІ ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ МЕНЕДЖЕРІВ

Проблематика розвитку емоційного інтелекту як чинника ефективної діяльності менеджера, формування лідерських навичок керівника бізнес-структури є темою сучасних досліджень вітчизняних та закордонних вчених. Інтерес к категорії «емоційний інтелект» обумовлений переходом до інформаційного суспільства, людина, зі своїми знаннями, компетенціями та здібностями стає основним ресурсом організації. Високий рівень емоційного інтелекту у менеджерів та керівників бізнес-структури сприяє поліпшенню комунікацій, формуванню сприятливого психологічного клімату в колективі та сильної корпоративної культури. Це формує базу для ефективної командної роботи, генерації інноваційних ідей, ефективних управлінських рішень та їх реалізації. На всесвітньому форумі в Давосі емоційний інтелект був названий серед 10 основних навичок якими повинен володіти фахівець майбутнього.

Необхідність врахування особистих почуттів, емоцій та бажань інтегровані в сучасну концепцію управління на основі успішної практики бізнес-структур, які використовують емоції як інструмент менеджменту.

Емоційний інтелект розглядають як сучасний інструментарій менеджменту, який ефективний і необхідний для розвитку людського потенціалу, формування ефективного профілю керівника на основі сучасних компетенцій, ефективної командної роботи та лідерства, розвитку інноваційного потенціалу, формування гармонійної корпоративної культури та ефективного управління, управління змінами в організації тощо [2].

Як визначають науковці, емоційний інтелект мотивує до набуття нових компетенцій, сприяє розвитку персоналу організації. Відповідно до Європейської рамки кваліфікацій передбачено оновлену структуру компетенцій, серед яких виділяють особистісну компетенцію, що містить також елементи емоційного інтелекту, такі навички, як творчість, робота в команді, прийняття рішень, саморегуляція, стійкість, емпатія, враховуються в усіх ключових компетентностях [2].

Результатом дослідження категорії емоційного інтелекту також є включення його в перелік «спеціальних, професійних навичок» сучасного менеджера та важливим для кожного фахівця «універсального досвіду».

Результати дослідження, проведеного в [3], підтвердили необхідність розвитку здобувачами вищої освіти емоційної компетенції, важливість емоційного інтелекту в професійній діяльності менеджерів, високу оцінку керівниками-управлінцями ролі емоційного інтелекту. Так зазначено в висновку, що «керівники виділяють досить широке коло професійних завдань, успішне вирішення яких вимагає участі емоційного інтелекту. Більшість цих завдань пов'язані з виконанням традиційних функціональних обов'язків менеджера. У цілому, незалежно від типу виділених професійних завдань, їх об'єднує те, що всі вони реалізуються в ситуаціях спілкування та взаємодії зі співробітниками, що, в кінцевому підсумку, визначає важливу роль емоційного інтелекту в їх успішному вирішенні» [3].

Люди з високим рівнем емоційного інтелекту є більш гнучкими у своїй поведінці, легко можуть порозумітися з іншими, легко досягають поставлених цілей. Розрізняють дві групи: управління собою або самоменеджмент, та управління людьми – підприємницький менеджмент.

Емоційний інтелект має чотири виміри здібностей: сприйняття емоцій, сприяння процесам мислення, використання емоцій, розуміння емоцій та управління емоціями, які виконують функцію компетентностей людини щодо емоційних переживань, проявів як своїх, Кожен із вимірів емоційного інтелекту є умовою реалізації компонентів професійного профілю менеджерів [1].

На думку Д. Голмана, одного з перших дослідників емоційного інтелекту, цей інтелект має здатність до розвитку у будь-якому віці. Емоційний інтелект можна та необхідно розвивати в процесі формування та розвитку професійної діяльності менеджера.

У Стандарті вищої освіти першого бакалаврського рівня спеціальності 073 «Менеджмент» перелік компетентностей випускника включає креативність, здатність до адаптації, здатність створювати комунікації та знати та використовувати принципи психології в професійній діяльності, тобто ті, що пов'язані з емоційним інтелектом та креативністю.

В освітньо-професійній програмі підготовки менеджерів представлені на вибір здобувачам перелік дисциплін, які розвивають певним чином складові емоційного інтелекту. Так, наприклад, в освітньо-професійній програмі підготовки бакалаврів спеціальності

073 «Менеджмент» НУ «ОЮА» здобувачі вищої освіти можуть обрати дисципліни, які сприятимуть розвитку складових емоційного інтелекту: «Комунікація та креативне мислення», «Психологія життєвого шляху», «Управління командною роботою», «Професійний розвиток менеджера», «Самоменеджмент» тощо.

Практики зазначають, що успіху в кар'єрі досягають саме виважені, толерантні менеджери. Крім того, кризові умови, в яких працюють сучасні бізнес-структури обумовлюють актуальність розвивати у менеджерів стресостійкість. В формування стресостійкості – здатності особистості реагувати на стресові ситуації важливу роль відіграє також емоційний інтелект через можливість свідомо керувати емоційною сферою, розуміти власні емоції та емоції інших людей, асимілювати їх в мислення [4]. Управління організацією в умовах кризи – це вирішення завдання збереження психоемоційного здоров'я працівників паралельно з питанням виживання компанії на ринку.

Таким чином, сучасним менеджерам важливо та необхідно розвивати емоційний інтелект. Ефективно управляти організацією в сучасних умовах, знайти та реалізовувати шляхи виходу організації з кризи, конструктивно вирішувати конфлікти здатні ті менеджери, які володіють власними емоціями та вміло взаємодіють з емоціями членів команди та підлеглими.

Сучасний менеджмент розглядає емоційний інтелект дієвим інструментом управління бізнес-структурою, через формування позитивного психологічного клімату в колективі, управління конфліктами, мотивацією до креативного мислення, прийняття виважених управлінських рішень.

Список використаних джерел:

1. Заграй Л. Д. Емоційний інтелект як складник професійної компетентності менеджера. *Вчені записки ТНУ імені В. І. Вернадського. Серія: Психологія*, 2021. № 6. С. 47–54.
2. Захарчин Г. М., Любомудрова Н. П. Емоційний інтелект та креативність як сучасний інструментарій менеджменту *Науковий вісник Ужгородського національного університету*, 2020. С. 76–80.
3. Павловська Л. Д., Кашук К. М. Емоційний інтелект менеджерів та його оцінка. *Бізнес-Інформ*, 2020. № 5. С. 465–471.
4. Циганчук Т. *Науковий вісник МНУ імені В.О. Сухомлинського. Психологічні науки*, 2017. № 8. С. 200–204.

Ключові слова: емоційний інтелект, менеджмент, менеджер, лідер, бізнес-структура.

Key words: emotional intelligence, management, manager, leader, business structure.